

CENTRUM DORADZTWA ROLNICZEGO W BRWINOWIE
ODDZIAŁ W KRAKOWIE

UDZIAŁ OŚRODKÓW DORADZTWA ROLNICZEGO W KSOW
seminarium internetowe

materiały szkoleniowe dla doradców
z państwowych jednostek doradztwa rolniczego

Kraków, wrzesień 2010

Szanowni Państwo

Przekazujemy Państwu materiały szkoleniowe na seminarium internetowe „Udział ośrodków doradztwa rolniczego w KSOW”.

W IV modułach staraliśmy się zebrać najistotniejsze informacje dotyczące funkcjonowania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich. W module I „Podstawy prawne funkcjonowania KSOW” przedstawiamy najważniejsze akty prawne regulujące funkcjonowanie KSOW, a także najważniejsze informacje dotyczące celów, struktury, planów działania i budżetu. Moduł II poświęcony jest „Roli KSOW we wdrażaniu PROW 2007 – 2013”. Warty uwagi. Ciekawi jesteśmy Państwa opinii na temat roli KSOW w rozwoju obszarów wiejskich. Liczymy na wypowiedzi podczas forum i czatu.

Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich jest instrumentem obowiązkowym dla wszystkich krajów UE. Przepisy UE pozostawiają jednak dużą swobodę krajom członkowskim w kreowaniu struktury KSO i funkcjonowania. Stąd też w module III przedstawiamy przykłady działania sieci rozwoju obszarów wiejskich w Niemczech, Irlandii, Anglii oraz Europejskiej Sieci Obszarów Wiejskich. Szczególnie zachęcamy do analizy problematyki, którą tamte sieci się zajmują oraz przykładów dobrych praktyk. Być może będzie to źródłem inspiracji dla Państwa. Moduł IV został opracowany na podstawie analizy ankiety sondażowej przeprowadzonej w WODR. Zebrany materiał wskazuje na ogromny udział ośrodków doradztwa rolniczego w realizacji Regionalnych Planów Działania KSOW. Materiał oprócz pewnych uogólnień zawiera też przykłady konkretnych przedsięwzięć realizowanych najczęściej w partnerstwie z innymi uczestnikami sieci przez WODR-y. Liczymy, że poza funkcją promującą wysitek i zaangażowanie doradców w realizacji tych przedsięwzięć, materiał ten spełni rolę wzajemnej inspiracji do dalszych działań.

Prosimy również o uwagi i korektę podczas czatu zawartych w tej części informacji. Dane zawarte w ankietach, siłą rzeczy, były dość skromne co mogło powodować pomyłki bądź niezrozumienie. Materiał ten po korekcie chcielibyśmy wykorzystać do innych publikacji by jak najszerszej promować działania WODR.

Zapraszam do lektury materiałów

*Jarosław Bomba
Dyrektor CDR O/Kraków*

Spis treści:

Moduł 1 - Podstawy prawne funkcjonowania KSOW

Moduł 2 - Rola KSOW we wdrażaniu PROW 2007 – 2013

Moduł 3 - KSOW w krajach członkowskich UE na przykładzie wybranych krajów
Niemcy, Irlandia, Wielka Brytania, Europejska Sieć Obszarów Wiejskich

Moduł 4 - Udział Wojewódzkich Ośrodków Doradztwa Rolniczego we wdrażaniu programu
działania KSOW

Materiały opracował zespół specjalistów CDR O/Kraków:

1. Podstawy prawne funkcjonowania KSOW – Jadwiga Nowakowska
2. Rola KSOW we wdrażaniu PROW 2007 – 2013 – dr Leszek Leśniak
3. KSOW w krajach członkowskich UE na przykładzie wybranych krajów
Niemcy, Irlandia, Wielka Brytania, Europejska Sieć Obszarów Wiejskich
- Karolina Boba, Karolina Lason
4. Udział Wojewódzkich Ośrodków Doradztwa Rolniczego we wdrażaniu programu
działania KSOW – Jadwiga Nowakowska

MODUŁ 1. Podstawy prawne funkcjonowania KSOW

1. Podstawy prawne

1. Art. 68 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich nakłada na państwa Członkowskie obowiązek utworzenia Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich.
2. Art.41 Rozporządzenia Komisji nr 1974/2006 ustanawiający szczegółowe zasady stosowania Rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 m.in. zobowiązuje Państwo Członkowskie do ustanowienia KSOW najpóźniej do 31 grudnia 2008 r.
3. Art. 4 ust.1 pkt.6 ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich nakłada na ministra właściwego ds. rozwoju wsi obowiązek utworzenia KSOW.
4. Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 marca 2009 r. ws. KSOW
5. Art.7 pkt.2 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

Na podstawie wyżej wymienionych europejskich przepisów prawnych wszystkie kraje członkowskie Unii Europejskiej przygotowując Programy Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 były zobowiązane do utworzenia najpóźniej do dnia 31 grudnia 2008 roku Krajowych Sieci Obszarów Wiejskich.

To to jest KSOW?

Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich jest nową, obowiązkową strukturą, która umożliwia szeroko rozumianą współpracę i wymianę doświadczeń pomiędzy wszystkimi podmiotami działającymi na obszarach wiejskich na rzecz ich rozwoju.

To KSOW?

Celem działania Krajowych Sieci Obszarów Wiejskich jest „wsparcie wdrażania i oceny polityki w zakresie rozwoju obszarów wiejskich oraz identyfikacja, analiza,

rozpowszechnianie oraz wymiana informacji i wiedzy w tym zakresie wśród wszystkich zainteresowanych partnerów na poziomie lokalnym, regionalnym oraz wspólnotowym”.¹

Struktura KSOW

Przepisy prawne UE pozostawiają państwom członkowskim dużą swobodę w kreowaniu struktury KSOW. W Polsce ma ona charakter dwupoziomowy. Składa się z Sekretariatu Centralnego działającego w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi (instytucji) odpowiedzialnej za utworzenie i utrzymanie Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w Polsce oraz 16 Sekretariatów Regionalnych KSOW działających przy Urzędach Marszałkowskich.

Partnerzy KSOW

KSOW zgodnie z Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 ma charakter otwarty i może skupiać różne podmioty działające na rzecz rozwoju obszarów wiejskich.

Uczestnikami KSOW w Polsce są:

1. samorządy województw, gmin i powiatów,
2. organizacje branżowe,
3. organizacje spółdzielcze,
4. izby rolnicze,
5. instytuty resortowe,
6. podmioty gospodarcze, jednostki badawczo-rozwojowe, organizacje pozarządowe, szczególnie działające w sektorze rolno-spożywczym lub zajmujące się szeroko rozumianym rozwojem obszarów wiejskich,
7. państwowe jednostki doradztwa rolniczego,
8. służby ochrony przyrody,
9. lokalne grupy działania (LGD), ich działające formalnie i nieformalnie sieci oraz inne sieci mające znaczenie w działaniach na rzecz rozwoju obszarów wiejskich na szczeblu lokalnym,
10. szkoły średnie i wyższe,
11. osoby fizyczne.

Cele Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich realizowane są poprzez zadania określone w dwuletnich Planach Działania.

W Polsce pierwszy Plan Działania obejmował lata 2008 – 2009.

¹ PROW 2007-2013

Od stycznia bieżącego roku Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich rozpoczęła wdrażanie kolejnego dwuletniego planu działania, który będzie realizowany w latach 2010 – 2011. Należy się spodziewać, że pod koniec 2011 roku przygotowany zostanie plan działania na kolejne lata obecnego okresu programowania.

Plan działania KSOW na lata 2010 – 2011 zawiera następujące działania:

1. Identyfikacja i analiza możliwych do przeniesienia dobrych praktyk w zakresie rozwoju obszarów wiejskich oraz przekazanie informacji na ich temat;
2. Upowszechnianie dobrych praktyk oraz projektów innowacyjnych oraz organizacja i wymiana doświadczeń;
3. Przygotowanie programów szkoleniowych dla LGD w procesie tworzenia, w tym wymiana doświadczeń między lokalnymi grupami działania;
4. Zarządzanie siecią;
5. Pomoc techniczna dla współpracy międzyterytorialnej i transnarodowej;
6. Wspieranie współpracy międzyinstytucjonalnej, w tym międzynarodowej;
7. Wymiana wiedzy oraz ocena polityki w zakresie rozwoju obszarów wiejskich.

W ramach w/w działań zarówno Sekretariat Centralny KSOW jak i Sekretariaty Regionalne KSOW zaplanowały wiele szczegółowych zadań, które będą służyć wymianie wiedzy i doświadczeń w zakresie rozwoju obszarów wiejskich.

Budżet KSOW

Budżet Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich planowany jest na poziomie 55 mln. euro i będzie zapewniony w ramach Pomocy Technicznej. Obejmuje on wydatki na funkcjonowanie struktury KSOW m.in. koszty organizacji oraz funkcjonowania jednostki centralnej KSOW (w ramach komórki organizacyjnej MRiRW), jednostek regionalnych oraz wydatki związane z realizacją zadań w ramach sieci (zgodnie z Planem Działania KSOW).

Tabela finansowa dla całego okresu programowania (w euro)

Rodzaj wydatków na KSOW	Wydatki publiczne ogółem	Wydatki EFRROW
1. na funkcjonowanie struktury Krajowej KSOW	11 000 000	8 250 000
2. na wdrożenie planu działania KSOW wraz z jego oceną	44 000 000	33 000 000
Ogółem	55 000 000	41 250 000

MODUŁ 2: Rola Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich we wdrażaniu Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

Wprowadzenie

Dla każdego z nas oczywistym jest, że KSOW pełni ważną rolę we wdrażaniu PROW. W przeciwnym przypadku nie byłaby tworzona i nie przeznaczono by na jej funkcjonowanie ponad 50 milionów euro.

Zatem kilka ogólniejszych poglądów, które nie są oficjalnym stanowiskiem żadnej ważnej instytucji, ani też nie mają podstaw naukowych, tylko wynikają z moich obserwacji.

Co to jest rola? lub czym jest? Najogólniej: jest funkcją jaką pełni jakikolwiek podmiot, jednostka w stosunku do otoczenia zależnego, czyli takiego, z którym może wchodzić w akcje i interakcje. Posiada swoje nakazy, zakazy i wyznacza margines swobody. Czasem ma charakter bardziej swobodny, określa zarówno zbiór oczekiwań, jak i twórczy wkład w otoczenie zależne. Każda rola determinuje inne, jednakże role uporządkowane są w stosunku do roli kluczowej.

Bardziej teoretycznie: Rola to własność elementu systemu społecznego, mająca wpływ, zazwyczaj pozytywny na funkcjonowanie tego systemu w otoczeniu społecznym.

Dotyczy przede wszystkim wpływu na integrację systemu społecznego, jego sprawność działania czy użyteczności. Zaplanowane działania systemu przyczyniające się w sposób pozytywny do osiągnięcia jego celów określane są jako eufunkcje², natomiast dysfunkcje, to pojawiające się towarzyszące działania/zachowania negatywne.

Podstawą rolą KSOW, jest wsparcie wdrażania i oceny polityki w zakresie rozwoju obszarów wiejskich oraz identyfikacja, analiza, rozpowszechnianie, a także wymiana informacji i wiedzy w tym zakresie wśród wszystkich zainteresowanych partnerów na poziomie lokalnym, regionalnym oraz wspólnotowym.

Czym jest KSOW?

² Za Wikipedia: **Funkcje podtrzymujące**, inaczej funkcje pełnione przez mniejsze całości społeczne (np. małe grupy) na rzecz większych całości (np. państwa), mające na celu ich funkcjonalną sprawność i integrację.

Łatwiej jest powiedzieć (określić) czym nie jest KSOW. Zatem nie jest organizacją (stowarzyszeniem), instytucją rządową ani samorządową, przedsiębiorstwem, podmiotem prawa handlowego itd. Jest, tak to postrzegam, „społecznością sieciową”.

Ta społeczność składa się z ludzi (jednostek) i podmiotów (organizacji) tworzących wzajemne powiązania. Te powiązania można ułożyć w system, a system rządzi się określonymi prawami, zasadami, istnieje, bo ma cel.

Jak ten system działa?

Impuls wyszedł z „centrali”. Centrala określiła zasady i cele, a także główne obszary komunikowania się wewnątrz społeczności i z otoczeniem zadaniowym.

O zasadach i planie pracy w innych modułach.

Tu tylko wspomnę, za oficjalnymi dokumentami, że Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich powołana została do życia wraz z rozpoczęciem realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013, który finansowany jest przez Europejski Fundusz na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Idea działania Krajowych Sieci Obszarów Wiejskich polega na wykorzystaniu wartości dodanej, jaka powstaje w wyniku współpracy podmiotów obejmujących wszystkie sektory, działających

na obszarach wiejskich. Krajowe sieci powstały do końca 2008 roku we wszystkich państwach Unii Europejskiej. Wraz z nimi powstała także Europejska Sieć Obszarów Wiejskich.

I jeszcze jedna szersza myśl dotycząca zasad funkcjonowania KSOW. Działania KSOW powinny być oparte na zasadzie dwukierunkowego przepływu informacji oraz zmierzać do przyjmowania rozwiązań korzystnych dla obydwu stron [dalej odnoszę się do tych stron]. KSOW będzie stwarzała możliwość prezentacji różnych form zrzeszania się i współpracy, co powinno przyczynić się do zwiększenia zainteresowania takimi formami aktywności.

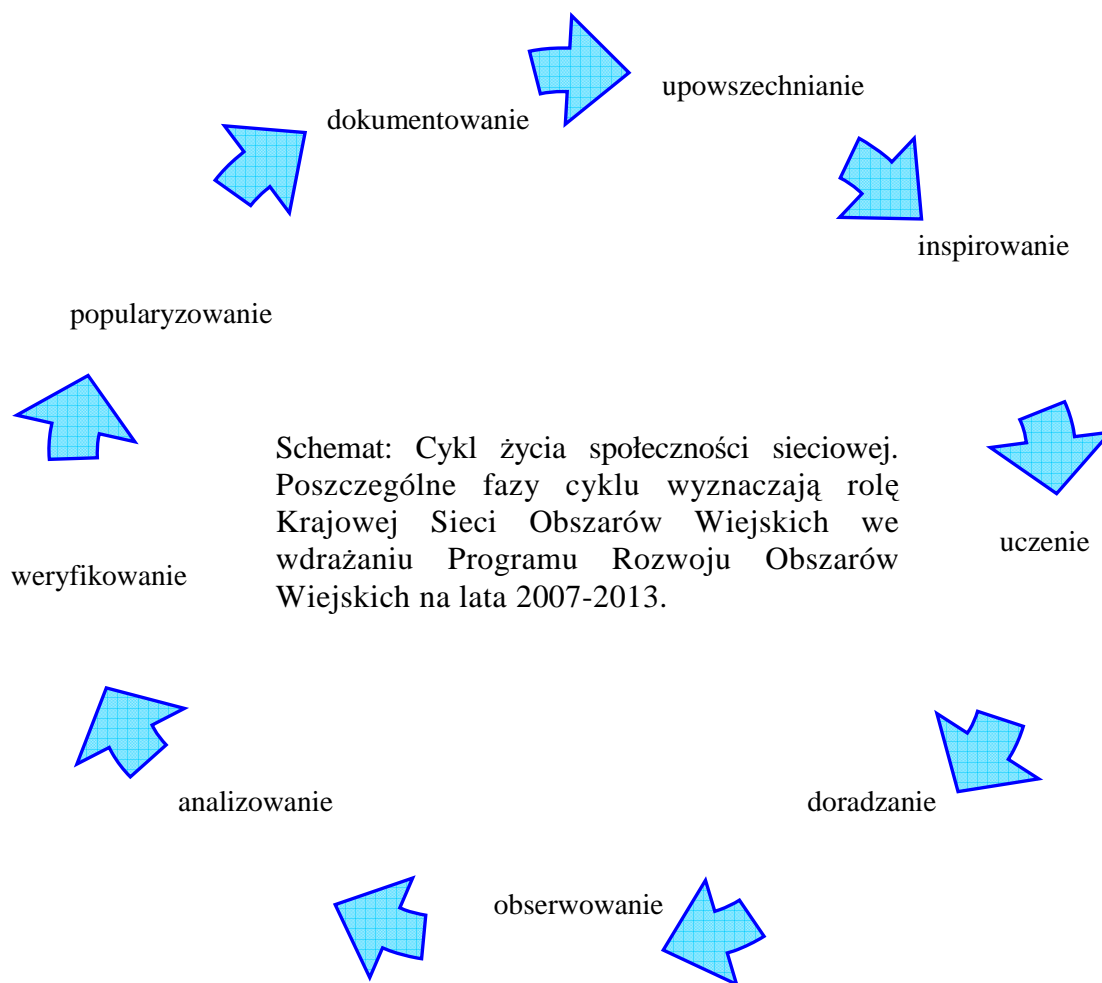
Podmioty zaangażowane w rozwój obszarów wiejskich mają małe doświadczenie w korzystaniu z możliwości, jakie stwarza Wspólna Polityka Rolna i polityka spójności. Istotne jest, aby KSOW była elastyczną i sprawną platformą wymiany doświadczeń dla jak najliczniejszej grupy podmiotów, tak aby wiedza o efektywnych narzędziach rozwoju obszarów wiejskich mogła być udziałem możliwie wielu odbiorców.

W Polsce nie ma dobrze rozwiniętej tradycji współpracy i wymiany wiedzy, dlatego bardzo istotnym będzie animowanie i wspieranie wymiany doświadczeń oraz zachęcanie do czerpania wiedzy z doświadczeń innych podmiotów.

Jak powstaje i rozwija się społeczność sieciowa?

Nie ma czegoś takiego jak członek KSOW. Czyli nie ma procedury przyjmowania do Sieci i nie ma „władzy”, która o tym kto może być przyjęty decyduje. Nie ma praw członkowskich ani obowiązków, nie ma też (co istotne) składek członkowskich, nie ma kar i nagród.

Jest, i to chyba najważniejsze, wola bycia w społeczności sieciowej wyrażona przez wypełnienie Formularza Partner KSOW. Struktura Sieci jest pozioma, nie występuje hierarchia, nie ma władz. Wszyscy partnerzy są wobec siebie równi. Społeczność sieciowa jest obsługiwana przez sekretariaty.

Źródło: opracowanie własne.

Rola KSOW we wdrażaniu PROW, czyli cykl życia społeczności sieciowej

Rolę KSOW we wdrażaniu PROW dokładnie opisują dokumenty dotyczące Sieci i umieszczone na stronie internetowej www.ksow.pl i można z nich dowiedzieć się, że rola KSOW będzie polegała na:

1. Wspieraniu wymiany doświadczeń oraz wiedzy fachowej w zakresie rozwoju obszarów wiejskich na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym oraz międzynarodowym;
2. Aktywizacji podmiotów zaangażowanych lub potencjalnie mogących zaangażować się w rozwój obszarów wiejskich;
3. Wzmacnianiu potencjału administracji zaangażowanej w rozwój obszarów wiejskich;
4. Usprawnianiu przepływu informacji na temat programów związanych z obszarami wiejskimi;

5. Promocji poszukiwania rozwiązań innowacyjnych dla rozwoju obszarów wiejskich; Wsparciu Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w zakresie analizy i oceny polityki rozwoju obszarów wiejskich w Polsce.

Jak wynika z powyższych zapisów, w dokumentach oficjalnych, są one zbieżne z moją próbą wypracowania definicji cyklu życia społeczności sieciowej. Nie mniej, poszczególne fazy cyklu bardziej odnoszą się do roli całej społeczności, a te zapisane w dokumentach bardziej do KSOW jako pewnego rodzaju instytucji. Istotą społeczności są ludzie, którzy tworzą sieć poprzez to, że reprezentują siebie, ale również instytucje, podmioty, samorządy i organizacje, które ich delegowały jako swoich przedstawicieli, bo z woli kierownictw są partnerami KSOW.

Ludzie są nośnikami wartości, bo są zawsze najważniejsi, wiedzy i doświadczenia, bo w nich się gromadzi, a co najważniejsze – to ludzie posiadają zdolność do przekształcania idei w działanie.

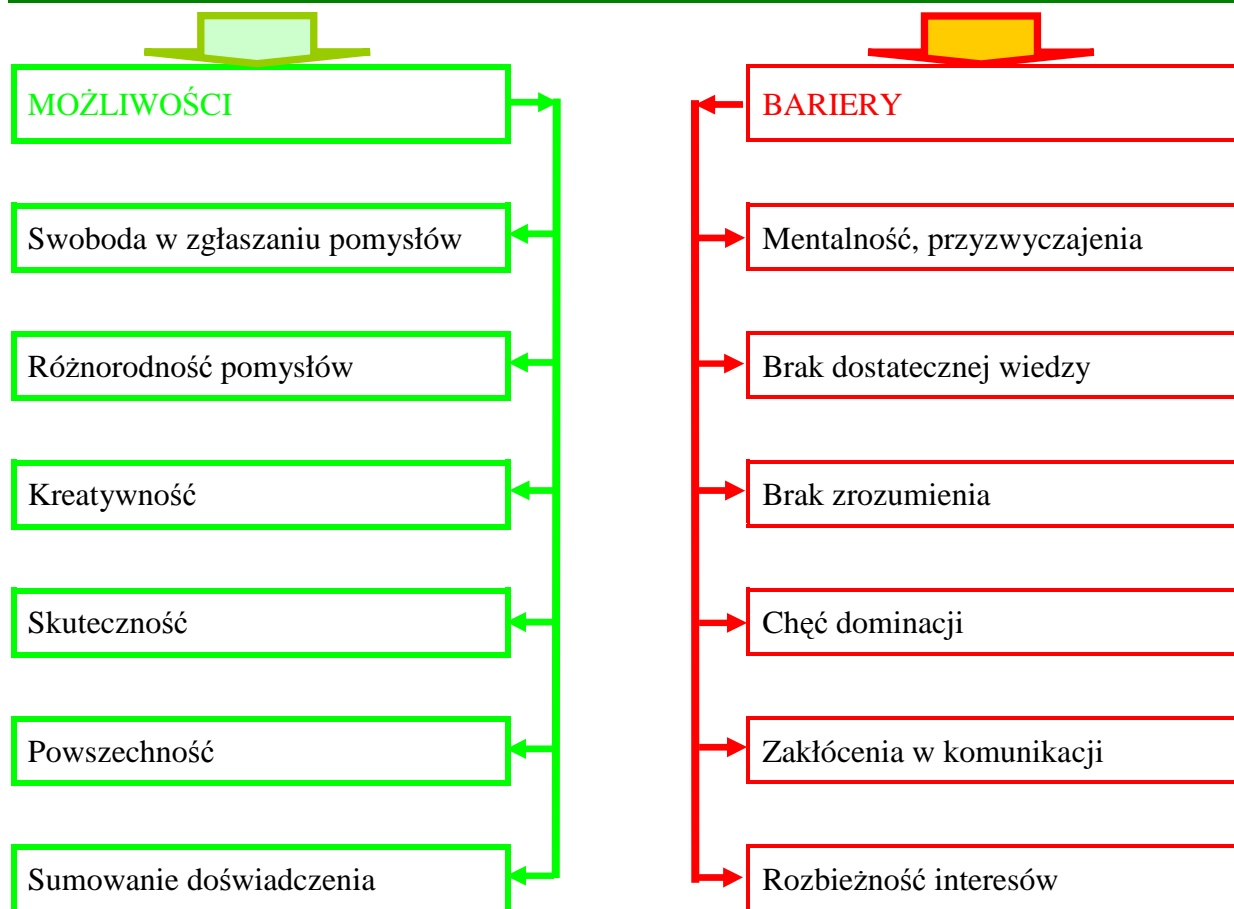
Idee – jeśli są ważne dla ludzi – wyzwają (organizują) ich podejmowania wysiłku w celu zmiany tego co jest, w stronę tego czego oczekują!

Społeczność sieciowa jest obsługiwana przez sekretariaty, które są częścią administracji rządowej (centrala-kraj) i samorządowej (województwa). To są właśnie te dwie strony, które we wzajemnym oddziaływaniu na siebie tworzą niepowtarzalną wartość o wyraźnych cechach nowości w polskich warunkach życia społecznego.

Sekretariaty zachowują formalną autonomię wobec społeczności sieciowej, co oznacza, że nie zachodzą formalne relacje między nimi. Żadna ze stron nie może drugiej narzucić swojej woli, nakazać, zakazać cegokolwiek.

Ludzie po obu stronach porozumiewają się i wspólnie kształtują program i budują plany działania, za realizację których pełną odpowiedzialność ponoszą sekretariaty. Takie podejście wyzwala nowe pokłady aktywności ale też napotyka na bariery co poniżej przedstawiam w postaci schematu.

Krajowa Sieć obszarów Wiejskich jako układ pomiędzy społecznością sieciową a sekretariatami (instytucje: rządowa i samorządowe)

Źródło: Opracowanie własne.

Można rozpisać (wyjaśniać) poszczególne elementy powyższego schematu, ale nie o precyzje definiowania tu chodzi ale o nieco inne, niż urzędowe, spojrzenie na całość układu jaki tworzą społeczność sieciowa i sekretariaty. Na ten schemat i wcześniej umieszczony przedstawiający cykl życia społeczności sieciowej można nałożyć interpretacje roli KSOW we wdrażaniu PROW.

Odnosząc się do poszczególnych faz życia społeczności sieciowej można, w dużym skrócie określić rolę tych faz we wdrażaniu Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, w następujący sposób:

1. Upowszechnianie: To podstawowa funkcja Sieci, bez upowszechnienia nie powstałaby społeczność sieciowa i nie wystąpiłoby zainteresowanie PROW-em;
2. Inspirowanie: Samo z siebie nic nie powstanie, potrzebna jest inspiracja, bodziec, zachęta, czy odpowiedź, czasem sugestia, dobry przykład – wówczas wyzwała się wyobraźnia i rodzi chęć do zmiany, czyli powstają podstawy do aktywności, którą można pokierować!

3. Uczenie: Jest tak samo ważne jak nabywanie doświadczenia, ma nad doświadczeniem o tyle przewagę, że pozwala unikać błędów. Uczenie to przekazywanie sprawdzonej (potwierdzonej w sposób nie budzący wątpliwości) wiedzy. Tej, dzięki której chęć do zmiany spowoduje najbardziej pożądane działanie. Uczenie ma tu dwukierunkowy wyznacznik, nie zawsze jasno i jednoznacznie można określić kto, kogo uczy.
Dobra wola ludzi powoduje, że mądrzejsi uczą tych co chcą się uczyć.
Odwrotnie mamy do czynienia z pouczeniami, a te nie koniecznie prowadzą do pożądanej zmiany!
4. Doradzanie: Tu sprawa jest prosta! Z góry wiadomo, kto komu ma przekazać określoną wiedzę. Zazwyczaj na tę wiedzę jest konkretne zapotrzebowanie, czasem nawet jej żądanie. Doradzać mogą tylko ci, którzy są świadomi swojej wiedzy i pewni jej prawdziwości. W innym przypadku mamy do czynienia z wymądrzaniem się, co niczemu nie służy.
5. Obserwowanie: Doświadczenie bierze się z uczestnictwa, czasem przybiera charakter zjawiska nieoczekiwanego, oraz z obserwacji. Obserwacja wymaga określenia celu i sposobu jej prowadzenia. Wówczas daje podstawę do formułowania oceny i wyciągania wniosków przydatnych dziś i w przyszłości. Z obserwacji tworzą się zasoby informacji, które mogą służyć jako źródło wiedzy.
6. Analizowanie: Gromadzone doświadczenie i informacja wymaga analizy, i to koniecznie krytycznej. Brak krytycyzmu, nie daje podstaw do uznania, jako wartościowe, tak informacji jak i doświadczenia. Analizowanie pozwala na powiązanie informacji z doświadczeniem, a także różnych informacji i różnych doświadczeń między nimi. Tylko wtedy osiągniemy wartościowe oceny, na których możemy budować rzeczowe wnioski.
7. Weryfikowanie: Ta faza w cyklu życia społeczności sieciowej może mieć charakter planowanej działalności, ale może też się zdarzyć, że zweryfikuje zgromadzone informacje i doświadczenia samo życie (jakkolwiek to absurdalnie nie brzmi). Życie jest najlepszym weryfikatorem, ale pożądane jest aby ludzie wyprzedzali lub wyręczałi życie w tej jego funkcji. To wszystko co robimy, co powoduje zmianę, jest skuteczne, można zweryfikować na etapie planowania i realizacji, nim skutek okaże się niezgodny z oczekiwanym.
8. Popularyzowanie: Jest w zasadzie tym samym co upowszechnianie, z tą różnicą, że popularyzacją dotyczy bardziej wyników, efektów jakie przyniosła zmiana wywołana ludzkim działaniem. Popularyzacja będzie zawsze mieć pozytywny wyznacznik. Coś czego nie oczekiwaliśmy, co nie jest „po naszej myśli”, co uznajemy za nie godne rozpowszechnienia, nie będzie przedmiotem zabiegów popularyzatorskich.
9. Dokumentowanie: W tym zaś przypadku nie wartościujemy, ani zjawisk, ani zdarzeń czy wyników. Dokumentowanie ma sens, o ile odzwierciedla rzeczywistość. Opisują ją taką jaka jest, po to by w przyszłości można odtworzyć to co się zdarzyło. Sens dokumentowania sprowadza się do chęci przekazania następnym pokoleniom wiedzy o nas i naszych czynach.

Zakończenie

W dokumentach programowych przeczytałem, że:

Misją Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich jest stworzenie podmiotom (osobom) zaangażowanym w rozwój obszarów wiejskich przyjaznej platformy współpracy i wymiany doświadczeń.

Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich powinna przyczynić się do ożywienia współpracy w zakresie rozwoju obszarów wiejskich z wykorzystaniem instrumentów Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

To samo się nie stanie, i choć jest to oczywiste warto pokusić się o głębszy namysł co każdy z partnerów KSOW, a jak to próbowałem nazwać tworzących społeczność sieciową może zrobić, aby wypełniła się ta misja.

Wydaje się, że niniejsze seminarium, mimo, że internetowe pomoże odnaleźć każdemu (podmiotowi, człowiekowi) tworzącemu społeczność sieciową godne w niej miejsce ku jego satysfakcji i pożytkowi ogółu. Wola zrozumienia, uczenia się i dzielenia wiedzą, a także doświadczeniami będzie prowadzić do sukcesu we wdrażaniu PROW!

MODUŁ 3: KSOW w Unii Europejskiej na przykładzie wybranych krajów

NIEMIECKA SIEĆ OBSZARÓW WIEJSKICH
(DEUTSCHE VERNETZUNGSSTELLE LÄNDLICHE RÄUME)

Niemiecka Sieć Obszarów Wiejskich została powołana do życia w lutym 2008 r. Misją Sieci jest ułatwianie kontaktu oraz wymiany doświadczeń pomiędzy instytucjami oraz organizacjami zaangażowanymi w rozwój obszarów wiejskich, a także dostarczanie niezbędnych informacji oraz wiedzy lokalnym aktorom. Sieć kontynuuje w rozszerzonym zakresie działania dotychczas istniejącej Sieci Leader+.

Cele

Głównymi celami działania Sieci są m. in.:

- gromadzenie oraz upowszechnianie wiedzy uzyskanej podczas realizowania projektów na rzecz rozwoju obszarów wiejskich ,
- umożliwianie szerokiego dostępu lokalnym aktorom do dobrych i nowych praktyk oraz wsparcie dla ich wdrażania,
- organizowanie grup roboczych oraz zapewnianie im wsparcia eksperckiego,
- inicjowanie oraz wspieranie współpracy między regionami oraz między lokalnymi aktorami zaangażowanymi w rozwój obszarów wiejskich.

Ramy tematyczne działalności Sieci wyznacza 14 Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich, opartych na Krajowym Planie Strategicznym, wdrażanych odpowiednio w 14 landach.

Uczestnicy oraz struktura Sieci

Instytucją Zarządzającą jest Ministerstwo Żywności, Rolnictwa i Ochrony Konsumenta. Instytucji Zarządzającej podlega Sekretariat Niemieckiej Sieci Obszarów Wiejskich, w którym zatrudnionych jest obecnie 13 osób. W latach 1997-2006 Sieć funkcjonowała jako Krajowa Sieć Leader+, której dodatkowym obszarem zainteresowania były działania osi 3 PROW. Poczawszy od roku 2007 działalnością Sieci objęte zostały również działania osi 1 i 2 PROW.

Rdzeniem Niemieckiej Sieci Obszarów Wiejskich jest Komitet Monitorujący, w którego skład wchodzi ok. 50 członków z obszaru UE, Ministerstwa Żywności, Rolnictwa i Ochrony Konsumenta, ministerstw federalnych odpowiedzialnych za wdrażanie PROW-ów krajów związkowych Republiki Federalnej Niemiec oraz partnerów ekonomicznych i społecznych. Członkami Sieci są lokalni aktorzy, organizacje, grupy społeczne oraz beneficjenci

PROW-ów. Stanowią je organizacje zawodowe i społeczne, spółdzielnie, przedsiębiorcy, osoby prywatne, LGD i inne organizacje zaangażowane w rozwój obszarów wiejskich. W chwili obecnej na liście uczestników NSOW znajduje się prawie 80 organizacji. Lista wciąż się poszerza.

Zadania

Do zadań Niemieckiej Sieci Obszarów Wiejskich należy m. in. przygotowanie kalendarium wydarzeń publikowanego na stronie Sieci (www.netzwerk-laendlicher-raum.de) oraz wydawanie magazynu „LandInForm” (kwartalnika w wersji papierowej oraz elektronicznej) i elektronicznego newslettera „Landaktuell” (co 6-8 tygodni). Do sierpnia br. zostało wydanych 9 magazynów i 19 newsletterów w języku niemieckim.

Sieć wydaje ponadto różne publikacje tematyczne, jak np. poradnik dotyczący projektów współpracy pt.: „1+1 to więcej niż 2”, który jest dostępny w jęz. niemieckim i angielskim na stronie www.netzwerk-laendlicher-raum.de

NSOW zorganizowała 5 inicjujących warsztatów pt.: „Razem w nowy okres programowania” oraz seminarium szkoleniowe dla LGD oraz podobnych organizacji obejmujące zagadnienia: komunikacji, metody łańcucha wartości oraz alternatywnych źródeł finansowania projektów, a także międzynarodową konferencję oraz forum współpracy podczas Targów Rozwoju Regionalnego Euregia 2008.

Plan działania oraz obszary tematyczne w 2010 r.

Tematy przewodnie magazynów wydawanych przez Sieć w 2010 r.:

- Młodzież na obszarach wiejskich;
- Przykłady obszarów wiejskich, które korzystały z różnych źródeł finansowania;
- Sieciowanie w przemyśle kulturowym;
- Przyszłość lasów.

Wydarzenia organizowane przez Sieć w 2010 r.:

- 15-24.01.2010 r.: Międzynarodowy Zielony Tydzień. NSOW przygotowała stoisko, którego tematem przewodnim były „usługi dla ludności na obszarach wiejskich” (m.in. usługi medyczne, mobilność, centra logistyczne na wsiach) oraz Forum Przyszłych Perspektyw nt.: „Cena dobrej wody“ (w dn. 20.01.2010 r.)
- 03-04.02.2010 r.: Warsztaty nt. EFRROW i ochrony środowiska naturalnego
- 03-04.03.2010 r.: Konferencja nt. funduszy na rzecz rozwoju obszarów wiejskich na poziomie unijnym oraz krajowym
- 16-17.03.2010 r.: Spotkanie Instytucji Płatniczych oraz Zarządzających w podejściu Leader w formie warsztatów pt.: „Jak radzić sobie z innowacyjnymi projektami?”
- 14-15.04.2010 r.: Warsztaty nt. ewaluacji własnej LGD
- 27-28.04.2010 r.: Spotkanie dla lokalnych aktorów zaangażowanych w realizację osi 3 PROW
- 26-27.05.2010 r.: Konferencja demograficzna skierowana do wszystkich partnerów EFRROW
- 08-09.06.2010 r.: Warsztaty nt. szlaków tematycznych skierowane do LGD/lokalnych aktorów zaangażowanych we współpracę międzyterytorialną i międzynarodową oraz realizację osi 3 i 4 PROW
- 15-16.06.2010 r.: Spotkanie oraz warsztaty dla partnerów EFRROW nt.: „Dobra publiczne”

- 22-23.06.2010 r.: Warsztaty nt. funduszy i zasad finansowania dla ekspertów oraz beneficjentów EFRROW
- 08-09.2010 r.: Warsztaty dla lokalnych aktorów zaangażowanych w realizację osi 1 i 3 PROW nt. gospodarstw socjalnych
- 14-16.09.2010 r.: Spotkanie i warsztaty dla przedstawicieli sieci regionalnych oraz LGD
- 05-06.10.2010 r.: Warsztaty dla partnerów EFRROW nt. regionów bio-energetycznych
- 10.2010 r.: Konferencja nt. rolnictwa i zmian klimatycznych – ze szczególnym uwzględnieniem łąkarstwa i produkcji mleka
- 25-27.10.2010 r.: Targi Euregia oraz Kongres rozwoju lokalnego i regionalnego – przygotowanie stoiska oraz konferencji podczas targów
- 30.11-01.12.2010 r.: Konferencja nt. rywalizacji przestrzennej – skierowana do wszystkich zaangażowanych w realizację osi 1 i 2 PROW

Dane kontaktowe:

Deutsche Vernetzungsstelle Ländliche Räume (DVS)

Adres: Deichmanns Aue 29, 53179 Bonn, Niemcy

Tel.: 00 49 228 6845 3841

Strona www: www.netzwerk-laendlicher-raum.de

Osoby do kontaktu: Dr Jan Swoboda, Anke Wehmeyer

E-mail: DVS@ble.de, anke.wehmeyer@ble.de

źródło: www.enrd.ec.europa.eu www.netzwerk-laendlicher-raum.de

Z dobrych praktyk Sieci:

Praca społeczna – tematem dla gospodarstw rolnych!

Projekt „Sieć Psychospołeczna” (Psychosoziale Netzwerk) realizowany przez Ubezpieczenia Społeczne dla Rolnictwa i Leśnictwa Dolnej Bawarii/Górnego Palatynatu i Szwabii (LSV - Land- und forstwirtschaftliche Socialversicherung Niederbayern/Oberpfaltz und Schwaben) ma na celu przybliżenie osobom poszkodowanym (np. w wypadkach przy wycince drzew, pracach polowych) fachowej pomocy psychologicznej oraz ułatwienie poruszania się w systemie ubezpieczeniowym w Niemieckich regionach Dolnej Bawarii, Górnego Palatynatu i Szwabii. W ramach projektu przeszkolono oprócz profesjonalnych pracowników współpracujących z LSV także wolontariuszy wyłonionych spośród ludności wiejskiej. Zadaniem wolontariuszy jest nawiązywanie kontaktu z osobami poszkodowanymi i oferowanie im pomocy. Wolontariusze, zwani pomocnikami ds. nagłej potrzeby, nie udzielają fachowej pomocy psychologicznej, ale raczej ich rolą jest identyfikowanie oraz zbliżenie się do osób poszkodowanych. Aby ją jak najlepiej wypełnić zostają wyposażeni przez pracowników opieki społecznej oraz psychologów w niezbędne do tego narzędzia. Następnie pracownicy współpracujący z LSV służąc swoją wiedzą, doświadczeniem i kompetencjami z dziedziny opieki społecznej pomagają poszkodowanemu przejść przez gąszcz przepisów i procedur systemu ubezpieczeniowego.

W ramach Sieci Psychospołecznej oprócz szkoleń zapewnione jest także wsparcie dla wolontariuszy w postaci stałego kontaktu z profesjonalnymi pracownikami opieki społecznej i psychologami.

Sieć Psychospołeczna jest pierwszym tego typu projektem w Niemczech i może stanowić dobry przykład dla podobnych organizacji.

Przyczynia się ona do poprawy jakości życia na obszarach wiejskich. Umożliwia poszkodowanym z obszarów wiejskich w porę zorganizować potrzebną pomoc i skierować do odpowiedniej organizacji. Warunkiem prawidłowego działania Sieci Psychospołecznej jest nie tylko praca wyszkolonych wolontariuszy, ale także współpraca pomiędzy profesjonalistami i nieprofesjonalnymi pomocnikami.

źródło: „LandInForm” 2/2010, DVS

IRLANDZKA SIEĆ OBSZARÓW WIEJSKICH (IRISH NATIONAL RURAL NETWORK)

Irlandzka Sieć Obszarów Wiejskich została powołana do życia w grudniu 2008 r. Misją Sieci jest zapewnienie skutecznego i efektywnego wdrażania Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich Irlandii na lata 2007-2013.

Cele

Cele działania ISOW są pogrupowane według trzech najważniejszych aspektów:

- zapewnienia synergii pomiędzy poszczególnymi osiami i działaniami PROW-u krajowego oraz pomiędzy PROW-em krajowym i unijnym;
- strategicznego zarządzania informacją dotyczącą efektów wdrażania PROW-u w celu przeprowadzenia prawidłowej ewaluacji;
- wsparcia technicznego oraz szkoleniowego dla LGD oraz innych organizacji zaangażowanych w rozwój obszarów wiejskich, ze szczególnym uwzględnieniem identyfikacji oraz rozpowszechniania dobrych praktyk.

Uczestnicy oraz struktura Sieci

Zadania Sekretariatu Irlandzkiej Sieci Obszarów Wiejskich pełni jednostka badawczo-rozwojowa zlokalizowana w Instytucie Tipperary. We wcześniejszych latach Instytut pełnił rolę Sekretariatu Krajowej Sieci Leader+. Obecnie zatrudnionych jest tam na stałe 4 pracowników oraz 2 na zasadzie współpracy. Do kluczowych zadań Sekretariatu należy przede wszystkim rozwój i wdrażanie nowych technologii sieciowania i komunikacji, zbieranie, przetwarzanie i udostępnianie informacji, tworzenie raportów i aktualizacji.

Instytucją Zarządzającą, której podlega Sekretariat, jest Ministerstwo Rolnictwa, Rybołówstwa i Żywności.

Całość koordynuje tzw. Komitet Koordynujący, który zrzesza reprezentantów Instytucji Zarządzającej, Agencji Płatniczej oraz 23 członków Sieci.

Członkami ISOW są organizacje działające na rzecz irlandzkiego rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich oraz zaangażowane we wdrażanie PROW. Są to przede wszystkim instytucje państwowe, organizacje społeczne oraz prywatne reprezentujące interesy sektora rolnictwa, ochrony środowiska, rozwoju obszarów wiejskich, biznesu i społecznego. Stanowią je lokalne grupy działania, partnerzy społeczni, departamenty ministerstwa oraz organizacje wiejskie.

Zadania

Funkcjami Sieci są m. in.:

- Identyfikowanie aktorów zaangażowanych we wdrażanie PROW;
- Transfer wiedzy i dobrych praktyk poprzez rozpowszechnienie zrealizowanych działań i wymianę doświadczeń;
- Organizacja seminariów i warsztatów;
- Administrowanie stroną internetową oraz aktualizacja baz danych;
- Publikowanie aktualności związanych z wdrażaniem Programu;
- Przygotowywanie rocznych raportów oraz innych prezentacji Instytucji Zarządzającej;
- Prowadzenie ewaluacji realizacji Programu;
- Świadczenie usług informacyjnych;
- Wsparcie dla projektów międzyterytorialnych i transnarodowych dotyczących wdrażania osi 3 i 4;
- Reprezentowanie Irlandii na różnego rodzaju forach organizowanych przez Europejską Sieć Obszarów Wiejskich, a także promowanie PROW-u w kraju i za granicą.

Zaplanowane zadania obejmują głównie konferencje i seminaria związane z rozwojem obszarów wiejskich oraz publikacje, m.in. coroczny raport nt. oddziaływania programu, kwartalne raporty i newslettery, comiesięczny e-biuletyn/newsletter.

Plan działania oraz obszary tematyczne w 2010 r.

Obecny plan działania został zatwierdzony 29 kwietnia 2010 r.

Inicjatywy zapoczątkowane przez Sieć:

- Bioróżnorodność jako źródło rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich – maj, 2010 r.
- Wpływ kryzysu finansowego na rozwój obszarów wiejskich na tle PROW-u – 29.04.2010 r.

Planowane działania:

- Seminarium wprowadzające nt. PROW oraz roli KSOW
- Seminarium nt. stanu wdrażania podejścia Leader
- Seminarium nt. obowiązujących procedur
- Administrowanie stroną internetową
- Współpraca

Dane kontaktowe:

The Rural Development Support Unit,
Adres: Ballingarrane Technology Park, Clonmel, Co. Tipperary, Irlandia
Tel.: 00 386 1 478 9128, strona www: www.nrn.ie, www.rdsu.ie
Osoby do kontaktu: Mr Paul Keating, Mr John Hannafin
E-mail: pkeating@tippinst.ie, jhannafin@tippinst.ie
źródło: www.enrd.ec.europa.eu www.nrn.ie www.rdsu.ie

Z dobrych praktyk Sieci:

Dodatkowe zatrudnienie dla irlandzkich rolników prowadzących gospodarstwa niskotowarowe.

Znaczący odsetek właścicieli małych gospodarstw rolnych w Irlandii osiąga tak niskie dochody, że kwalifikuje się do otrzymywania wsparcia finansowego w ramach pomocy społecznej.

Aby poprawić swoją sytuację, rolnicy ci najczęściej szukają dodatkowego zatrudnienia. Zaobserwowana sytuacja zainspirowała rząd irlandzki do zastosowania innowacyjnego podejścia do zatrudnienia na obszarach wiejskich.

„Program Pomocy Socjalnej na Obszarach Wiejskich” przewiduje wypłacanie wynagrodzenia rolnikom prowadzącym gospodarstwa niskotowarowe w zamian za prace wykonywane na rzecz lokalnych społeczności. Program jest nadzorowany przez Ministerstwo, a zarządzany przez lokalne grupy działania współpracujące z samorządami oraz innymi instytucjami lokalnymi w celu jak najlepszego określenia zakresu prac do wykonania przez rolników.

Rolnicy są zatrudniani do prac społecznych oraz na rzecz środowiska naturalnego, takimi jak:

- opieka nad ludźmi starszymi,
- opieka nad dziećmi,
- „zielone miejsca pracy”,
- projekty na rzecz rozwoju wsi i obszarów wiejskich,
- praca przy utrzymaniu i rozwoju szlaków turystycznych,
- praca przy utrzymaniu obiektów sportowych na obszarze wiejskim,
- projekty związane z lokalnymi centrami kultury.

Projekt przewiduje zapewnienie uczestnikom dodatkowej pracy w wymiarze ok. 19,5 godz. tygodniowo przez okres 1 roku. Godziny pracy są dostosowane do charakteru pracy rolników. Po okresie 12 miesięcy uczestnik może kontynuować udział w projekcie. Wynagrodzenie jest szacowane zgodnie ze standardami krajowymi wraz ze wszelkimi dodatkami w przypadku posiadania krewnych na utrzymaniu. Jeśli rolnik jest niezdolny do wykonywania pracy, udział w projekcie może zgłosić współmałżonek/-ka.

Powyższy projekt o zasięgu ogólnokrajowym generuje szereg korzyści społecznych, ekonomicznych i środowiskowych. Jest doskonałym przykładem możliwości wdrażania programów rządowych przez LGD oraz inne organizacje działające na rzecz rozwoju obszarów wiejskich w szerszym zakresie niż finansowanie z EFRROW. Projekt jest wdrażany z powodzeniem od 2004 r. i może stanowić dobrą praktykę dla innych społeczności wiejskich na terenie UE, gdzie problemem jest niewystarczająca ilość zatrudnienia wśród rolników prowadzących gospodarstwa niskotowarowe i żyjących na granicy ubóstwa.

źródło: „EU Rural Review” 3/2010, ENRD

SIEĆ NA RZECZ PROGRAMU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH W ANGLII

Zakres Sieci

Sieć na rzecz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich w Anglii jest regionalną Siecią i obejmuje swoim zasięgiem całą Anglię.

Cel

Sieć ma za zadanie wsparcie realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich w Anglii w celu wprowadzenia w życie priorytetów zapisanych w rozporządzeniu UE na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Sieć ułatwia wymianę informacji, doświadczeń i praktyk, tak aby osoby uczestniczące we wdrażaniu PROW mogły uczyć się od siebie i wspólnie przyczynić się do jak najlepszego działania PROW.

Misja i strategia Sieci

Dążeniem Angielskiej Sieci jest wsparcie wdrażania Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich w Anglii, poprzez udostępnianie narzędzi i możliwości wymiany pomysłów, dobrych praktyk oraz doświadczeń w ramach wszystkich osi PROW.

Uczestnictwo w Sieci

PROW jest wdrażany w ośmiu różnych regionach Anglii.

To pozwala na rozwój bliskiej współpracy pomiędzy uczestnikami regionalnych Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich. Sprzyja to rozwojowi współpracy pomiędzy wszystkimi regionami, z regionalnymi grupami zarządzającymi PROW oraz osobami bezpośrednio zainteresowanymi Programem na poziomie regionalnym jak i subregionalnym, przykładowo: krajowe sieci, takie jak Sieć Usług Rolniczych i Krajowa Unia Rolników, organizacje wdrażające PROW oraz 65 LGD.

Struktura Sieci

Wszystkie działania i usługi w sieci mają otwarty charakter i są dostępne dla wszystkich, którzy są zainteresowani PROW i wszystkich zachęca się do angażowania się i wymianę poglądów, doświadczeń, wiedzy i praktyki z innymi. Angielska sieć nie ma formalnego systemu członkostwa lub struktury.

Komisja na rzecz Obszarów Wiejskich ma misję, poprzez Departament Środowiska, Żywności i Spraw Wsi jako Instytucja Zarządzająca, działać poprzez Sieć Wspierającą w celu koordynacji działań i struktur niezbędnych do rozwoju i funkcjonowania w Wielkiej Brytanii.

Rolą Sieci Wspierającej jest wydawanie rocznego planu działania we współpracy z Siecią PROW zainteresowanym stroną i tworzenie sieci działań i usług, które pobudzają wymianę idei i praktyki, w celu wsparcia realizacji PROW.

Ponadto w Wielkiej Brytanii uchwalono Krajową Sieć Wiejską (KSW), która łączy sieci Anglii, Szkocji, Walii i Irlandii Północnej i służy jako obszar wzajemnego oddziaływania

z Komisją Europejską i Europejską Siecią na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. Grupa pilotażowa łącząca wszystkie Instytucje Zarządzające i sieci, skupiła się na ogólnym kierunku strategii i działalności w Wielkiej Brytanii.

Zarządzanie Siecią

Departament Środowiska, Żywności i Spraw Wsi jako Instytucja Zarządzająca ostatecznie odpowiada za angielską Krajową Sieć Wiejską i zatwierdza plany działania na cały okres 2009 i 2010 r.

Plan jest uważany za dynamiczne narzędzie, które jest poddawane przeglądowi raz na kwartał, tak, by stale zmieniające się problemy związanych z wdrażaniem Programu było brane pod uwagę. Wszelkie istotne zmiany są uzgodnione z Zespołem Departamentu. Angielska KSW jest w pełni świadoma znaczenia innych krajowych i sub-regionalnych struktur i sieci, także działających w dziedzinie rozwoju obszarów wiejskich. Sieć Wspierająca ma zatem współpracować z tymi organizacjami w celu uniknięcia dublowania się prowadzonych prac i wsparcia istniejących uzgodnień. Uznanie zróżnicowania regionalnego w polityce PROW i priorytetów może być przedmiotem różnych potrzeb regionalnych PROW, w odniesieniu do rodzaju udzielanego wsparcia. Jest to zadanie kluczowe, które zapewnia, że wiele zainteresowanych stron może korzystać - i skutecznie przyczynić się do - działalności sieci oraz że pozostanie on przydatny, aż do roku 2013.

Budżet Sieci na okres 2007–13 to 200,000 £ na rok.

Zainteresowanie współpracą w ramach Sieci Obszarów Wiejskich

Angielskie Sieci są zainteresowane poznawaniem idei, doświadczeń i praktyk z innymi sieciami w całej UE. Szczególnie interesujące są następujące obszary:

- Integracja czterech osi PROW w zakresie zainteresowanych stron;
- Monitorowanie i ocena KSW;
- Integracja projektów wdrażanych przez PROW, np. między terytoriami, osiami lub wydatkowanymi środkami.

Angielskie Sieci pragną również współpracować z innymi sieciami w celu ustalenia i omówienia możliwości wspólnych działań i projektów współpracy. W związku z tym angielska KSW zorganizowała wspólną konferencję łączącą wszystkie Sieci Zjednoczonego Królestwa nt. " Podłączenie Polityki do praktyki" w marcu 2010.

Działania Sieci w 2010 r.

- Warsztaty "Maksymalizacja regeneracji obszarów wiejskich poprzez PROW".
- Projekt planu działania określający działania (program prac) z Siecią PROW i programu operacyjnego w okresie od kwietnia 2010 do marca 2011 roku.
- Maksymalizacja Odnowy Wsi przez PROW.
- Wsparcie dla rolnictwa w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich w Anglii.

Krajowe Sieci podjęły się wspólnego projektu, w celu określenia praktycznych przykładów, gdzie zostały rozdysponowane środki z PROW przeznaczone na pomoc w opiece nad rozwijającymi się rolnikami i dywersyfikacji ich działalności.

- Wizyta hiszpańskiej lokalnej grupy działania.
 - Bilans i dzielenie się wiedzą podczas seminarium wspólnie, prowadzone przez Sieć PROW i Sieć Północnej Wsi i zgromadzone w sieci organizacje, które mają interes w wymianie zdobytej wiedzy we wdrażaniu PROW.

Twoje opinie i pomysły - Projekt Sieci PROW- plan działania na lata 2010 – 2011

- Średniookresowa Ocena Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich w Anglii jest obecnie w toku. Jej celem jest przegląd postępów w stosunku do celów programu, jakość, efektywność i skuteczność, oraz opracowanie zaleceń do końca tego okresu.
- Targi współpracy obszarów wiejskich UE organizowane przez Szkocką Sieć Wiejską we współpracy z Europejską Siecią na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.
- Międzynarodowa Konferencja: "Wyzwania Skuteczności Rozwoju Wsi i Dziedzictwa"
- Maksymalizacja Odnowy Wsi przez Sieć: Wsparcie Biznesu, czyli warsztaty "Odnowa Wsi przez PROW".

DANE KONTAKTOWE

Adres: The Commission for Rural Communities, Head Office, John Dower House, Crescent Place Cheltenham, GLOS . GL50 3RA, UK

Nr telefonu: 00 44 1242 534054

Kontakt: Rebecca Frost

Email: rdpenetwork@ruralcommunities.gov.uk

Strona: www.rdpenetwork.org.uk

Europejska Sieć na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich – nowa era w polityce rozwoju obszarów wiejskich UE

Komisja Europejska wprowadziła nowe ramy dla usług wsparcia obszarów wiejskich. Ta innowacyjna sieć obejmuje wszystkie aspekty życia na obszarach wiejskich w 27 państwach.

Europejska Sieć na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (ESROW) została utworzona w październiku 2008 r. Sieć czerpie inspiracje z wieloletniej historii pozytywnych doświadczeń, by ułatwić funkcjonowanie systemu korzyści gospodarczych, społecznych i środowiskowych skierowanych do wszystkich obszarów wiejskich w UE.

Działania Sieci pełnią rolę platformy wymiany najlepszych praktyk i wiedzy fachowej, którą mogą prowadzić zainteresowane strony w dziedzinie kształtowania polityki, wdrażania działań na rzecz rozwoju obszarów wiejskich i zarządzania nimi. Wiele działań europejskiej Sieci wywodzi się z skutecznych rozwiązań stosowanych w poprzednich okresach realizacji programu „Leader”, w szczególności zaś z działań w zakresie tworzenia sieci kontaktów. Zakres Sieci obejmuje wsparcie realizacji całej unijnej polityki rozwoju wsi.

Oczekiwania związane z siecią są olbrzymie, gdyż cztery osie polityki rozwoju obszarów wiejskich stwarzają większą niż dotychczas potrzebę wymiany doświadczeń, informacji i tworzenia powiązań pomiędzy zainteresowanymi stronami na obszarach wiejskich. Rozszerzona UE obejmuje nie tylko więcej obszarów wiejskich niż kiedykolwiek, ale są one również bardziej zróżnicowane. Skuteczne tworzenie sieci kontaktów nigdy przedtem nie było tak istotne jak teraz.

Zadania Punktu Kontaktowego Europejskiej Sieci na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich obejmują:

- koordynację z krajowymi sieciami obszarów wiejskich,
- zapewnienie bazy danych dobrych praktyk w dziedzinie unijnych działań na rzecz rozwoju obszarów wiejskich,
- wspieranie prac tematycznych dotyczących odpowiednich kwestii politycznych,
- prowadzenie analizy różnych wskaźników monitoringu rozwoju obszarów wiejskich,
- wspieranie międzynarodowej współpracy pomiędzy lokalnymi grupami działania (LGD),
- zapewnianie obsługi sekretariatu dla wszystkich struktur i grup tematycznych europejskiej Sieci na rzecz rozwoju obszarów wiejskich,
- reprezentowanie ESROW na imprezach związanych z rozwojem obszarów wiejskich,
- promowanie działań ESROW i EFRROW w całej UE-27.

Informacje na temat działań Sieci uzyskać można za pośrednictwem strony internetowej ESROW. Strona ta umieszczona jest w portalu komisji europejskiej „Europa” i zawiera bogaty zestaw narzędzi do wykorzystania na potrzeby rozwoju obszarów wiejskich. Narzędzia te są wielojęzyczne i mogą być zastosowane do wielu celów.

Strona internetowa zawiera także zbiór przydatnych narzędzi do wyszukiwania, zaprojektowanych pod kątem szerokiej gamy tematów będących przedmiotem zainteresowania rozwoju obszarów wiejskich. Sukcesywnie rozbudowywane są funkcje interaktywne. Obejmują możliwości wyszukania: dobrych i najlepszych praktyk w różnych osiach rozwoju obszarów wiejskich (w następstwie identyfikacji tych praktyk na poziomie państw członkowskich), działań projektowych i programowych realizowanych w różnych państwach członkowskich, postępów w odniesieniu do głównych wskaźników monitorowania i realizacji przekazanych przez komisję, partnerów ponadnarodowych do współpracy oraz specjalistycznych informacji branżowych.

Narzędzia dostępne na stronie internetowej Europejskiej Sieci na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich to m.in.:

- kalendarz z informacjami na temat aktualności i wydarzeń związanych z punktem kontaktowym
- informacje na temat zainteresowanych stron związanych z dziedziną rozwoju obszarów wiejskich
- regularnie aktualizowana baza odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania
- bazy danych dobrych praktyk z funkcją wyszukiwania
- narzędzia przydatne przy współpracy ponadnarodowej oraz funkcje związane z wytycznymi informacjami na temat państw członkowskich
- publikacje Europejskiej Sieci na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
- baza danych lokalnych grup działania
- dostęp do zbioru dokumentów elektronicznej sieci tematycznej
- baza danych o dokumentach administracyjnych EFRROW
- oficjalne dokumenty komisji europejskiej
- zarchiwizowane materiały o programie „Leader”
- baza danych adresów e-mail.

Strona internetowa:

<http://enrd.ec.europa.eu>

Źródło: Przegląd Obszarów Wiejskich UE, nr 1, październik 2009

MODUŁ 4. Udział Wojewódzkich Ośrodków Doradztwa Rolniczego we wdrażaniu programu działania KSOW

Moduł 4 opracowany został na podstawie analizy wyników badań przeprowadzonych we wrześniu 2010 roku przez Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Krakowie w Wojewódzkich Ośrodkach Doradztwa Rolniczego.

Do udziału w badaniu zostały zaproszone wszystkie WODR. Ostatecznie w badaniu udział wzięło 12 WODR (75%). Badanie prowadzone było za pomocą ankiety sondażowej.

Celem badania było uzyskanie wiedzy dotyczącej udziału WODR w kreowaniu i realizacji Planów Działania Regionalnych Sieci Obszarów Wiejskich w latach 2008 – 2009 oraz 2010 – 2011 jako partnerów Sieci.

W szczególności badania dotyczyły:

1. sposobu opracowywania Regionalnych Planów Działania Sieci Obszarów Wiejskich zarówno na lata 2008 – 2009 jak i na lata 2010 – 2011,
2. aktywności w tym zakresie ośrodków doradztwa rolniczego jako partnerów regionalnych sieci,
3. realizacji przez ośrodki doradztwa rolniczego konkretnych przedsięwzięć wynikających z przyjętych do realizacji planów działania,
4. oceny współpracy z Sekretariatami Regionalnymi KSOW,
5. ponadto respondenci pytani byli o uwagi dotyczące tematyki zawartej w regionalnych planach działania oraz o propozycje dotyczące kolejnych planów działania.

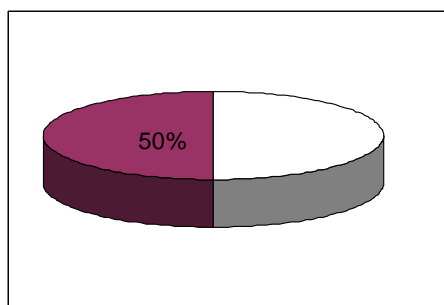
Udział Wojewódzkich Ośrodków Doradztwa Rolniczego w kreowaniu regionalnych planów działania KSOW

Analiza zebranego materiału wskazuje, że wszystkie Wojewódzkie Ośrodki Doradztwa Rolniczego, są partnerami KSOW i aktywnie uczestniczą w realizacji regionalnych planów działania sieci. Zdecydowana większość respondentów deklaruje, iż współpracę z Sekretariatami Regionalnymi KSOW rozpoczęły podczas realizacji planu działania przyjętego do realizacji na lata 2008 – 2009, tylko jeden WODR informuje, że współpraca z Sekretariatem Regionalnym KSOW rozpoczęła się podczas opracowywania i realizacji planu działania na lata 2010 – 2011.

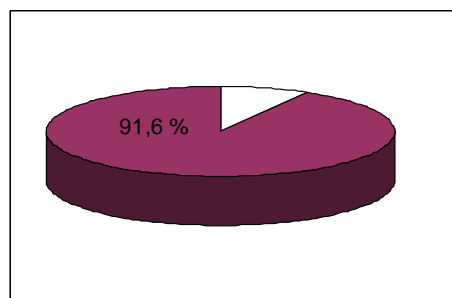
Podstawą działania Sekretariatów Regionalnych Sieci Obszarów Wiejskich są dwuletnie plany działania opracowywane w drodze konsultacji z partnerami sieci.

Formy konsultacji w poszczególnych regionach są różne. Najczęściej spotykanym sposobem konsultacji planów działania były spotkania konsultacyjne z partnerami sieci, prowadzono także konsultacje zwracając się do partnerów o pisemną opinię dotyczącą planów, za pomocą stron internetowych, drogą mailową oraz telefoniczną.

Z pośród 12 WODR uczestniczących w badaniach połowa deklaruje, że aktywnie uczestniczyła w konsultacjach planów działania na lata 2008 -2009 zgłaszając konkretne propozycje. Znacznie większy, bo aż 91,6% był udział WODR w konsultacjach planów działania na lata 2010 – 2011, co ilustrują poniższe rysunki.

Rys. 1

Rys. 2

Rys. 1 – udział WODR w konsultacjach Regionalnych Planów Działania KSOW na lata 2008 – 2009

Rys. 2 - udział WODR w konsultacjach Regionalnych Planów Działania KSOW na lata 2010 - 2011

Wyniki ankiety sondażowej wskazują, że WODR przywiązują dużą wagę do udziału w kreowaniu planów działania. Uznając konsultacje za etap konieczny, uważają, iż prowadzenie ich wyłącznie za pomocą strony internetowej czy telefoniczne jest niewystarczające. Na podstawie analizy wypowiedzi zawartych w ankietach sondażowych można stwierdzić, iż zdecydowana większość badanych opowiada się za kilkuetapowym prowadzeniem konsultacji. Oto niektóre wypowiedzi: pożądanym sposobem opracowywania planu działania to: „Sekretariat Regionalny ustala priorytety i ogłasza nabór propozycji działań. Partnerzy zgłaszają propozycje. W wyniku konsultacji następuje wybór najlepszych propozycji. Zostaje ustalony i zatwierdzony plan i harmonogram, jasny czytelny dla wszystkich partnerów i uczestników KSOW. Plan wieloletni, uszczegółowiany jest korektą na każdy rok lub półrocze z 1-2 miesięcznym wyprzedzeniem”, „przyszli beneficjenci KSOW powinni zgłosić swoje pisemne propozycje do programu działania. W następnym etapie powinno odbyć się spotkanie konsultacyjne na którym przyjęto by ostateczne założenia do planu KSOW”, „w przygotowaniu planu działania powinni być zaangażowani odpowiednio przygotowani i zapoznani z propozycjami planu działania partnerzy- warsztaty prowadzone przez doświadczonego moderatora. Wypracowane tą drogą propozycje byłyby jasne, zrozumiałe, miałyby określone zadania i realizatorów”

Udział ośrodków doradztwa rolniczego w realizacji konkretnych przedsięwzięć

Analiza ankiety sondażowej wskazuje, że największym zainteresowaniem wśród badanych cieszyło się działanie „Identyfikacja i analiza możliwych do przeniesienia dobrych praktyk w zakresie rozwoju obszarów wiejskich oraz przekazanie informacji na ich temat”. Już w ramach regionalnych planów działania 2008-2009 wszystkie biorące udział w badaniu ośrodki doradztwa rolniczego realizowały bądź współrealizowały różnego rodzaju przedsięwzięcia: konkursy, pokazy, wystawy, konferencje, szkolenia.

Niemal wszyscy deklarują kontynuację tych przedsięwzięć w ramach regionalnych planów działania w latach 2010-2011.

Wybrane przykłady realizowanych w partnerstwie projektów:

1. Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego współrealizował konkursy: „Najlepsze gospodarstwo agroturystyczne”, „Nasze dziedzictwo kulinarne”, „Piękna wieś” we współpracy z Urzędem Marszałkowskim oraz konferencję „Podsumowanie konkursu na najlepsze gospodarstwo ekologiczne w aspekcie opłacalności produkcji ekologicznej, spełnienie standardów ochrony środowiska oraz wymogów wzajemnej zgodności”. Ponadto w ramach planu działania na lata 2010 – 2011 PODR

współrealizuje i dalej zamierza współrealizować, oprócz konkursów, wystawy, wyjazd studyjny na targi „Kaszubska Jesień Rolnicza” w celu poznania dobrych praktyk w zakresie organizacji i funkcjonowania grup producentów rolnych oraz instytucji obsługujących grupy (w partnerstwie z UM).

2. Świętokrzyski Ośrodek Doradztwa Rolniczego realizował we współpracy z Urzędem Marszałkowskim, Polską Izbą Produktu Regionalnego i Lokalnego konkurs „Nasze kulinarne dziedzictwo” oraz w partnerstwie z KRUS i Izbą Rolniczą konkurs „Bezpieczne gospodarstwo rolne”. W realizacji powyższych przedsięwzięć ŚODR deklaruje udział także w latach 2010 – 2011.

3. Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego realizował spotkania informacyjno – warsztatowe dotyczące istoty KSOW i jego roli w usprawnianiu i realizacji PROW 2007 – 2013 oraz udziału partnerów KSOW w przygotowaniu i realizacji Planu Działania SR KSOW.

4. Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego współrealizował: wojewódzki konkurs na „Najlepsze gospodarstwo agroturystyczne 2009”, wojewódzki etap konkursu na „Najlepsze gospodarstwo ekologiczne” w kategorii ekologia – środowisko i ekologiczne gospodarstwo towarowe, wojewódzki etap konkursu „Nasze kulinarne dziedzictwo – smaki regionów”. Ten ostatni konkurs w partnerstwie z Polską Izbą Produktu Lokalnego i Regionalnego. W ramach Planu Działania 2010 – 2011 oprócz udziału w realizacji w/w konkursów, będzie realizował konkurs na „Najciekawszą kronikę KGW 2010”

5. Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego wspólnie z Urzędem Marszałkowskim oraz CDR O/Radom organizował konkursy ekologiczne, szkolenia z zakresu rejestracji produktów tradycyjnych, a także warunków i korzyści związanych z produkcją produktów lokalnych.

6. Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego – konkurs „Najlepsze gospodarstwo ekologiczne” w partnerstwie z KRUS, KSOW, UM, konkurs „Nasze dziedzictwo kulinarne – smaki regionów” (główny organizator Departament Rolnictwa UM, przy udziale KSOW, ODR, oraz gmin), konkurs „Najlepsze gospodarstwo ekologiczne” szczebel wojewódzki organizacja przez ODR, zakup nagród przez KSOW. W ramach Planu Działania 2010 – 2011 będzie uczestniczył w realizacji: konkursu „Najestetyczniejsze gospodarstwo agroturystyczne”, „Najlepsze gospodarstwo ekologiczne” w kategorii ekologia i środowisko „Aroliga” etap wojewódzki. Turniej wsi „Przeszłość, teraźniejszość i przyszłość”, „Mączne pyszności mieszkańców obszarów wiejskich”.

7. Łódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego był współorganizatorem na szczeblu wojewódzkim konkursu „Na najlepsze gospodarstwo ekologiczne” oraz we współpracy z UM konkursu na „Najlepsze gospodarstwo agroturystyczne – zielona grusza”. Oprócz kontynuacji w/w konkursów w latach 2010 – 2011 zamierza realizować olimpiadę dla mieszkańców obszarów wiejskich nt. tradycji, folkloru, produktu regionalnego i tradycyjnego.

8. Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego – konferencja podsumowująca konkurs „Najlepsze gospodarstwo ekologiczne”, konkurs „Przyjazna wieś” – na najlepszy projekt infrastrukturalny.

9. Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego – współorganizował konkurs „Najlepsze gospodarstwo ekologiczne”, kiermasz świąteczny.

10. Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego – konkurs na „Najlepsze gospodarstwo ekologiczne” oraz konferencja podsumowująca konkurs.

W ramach Działania: „Przeniesienie dobrych praktyk, projektów innowacyjnych oraz organizacja wymiany doświadczeń i „know-how” KSOW 2008-2009 deklaruje udział w realizacji regionalnego Planu Działania 50% z pośród biorących udział w badaniu ośrodków doradztwa rolniczego. Najczęściej realizowane bądź współrealizowane przedsięwzięcia to: konferencje (Śląski ODR, Opolski ODR, Lubuski ODR, Lubelski ODR), seminaria (Śląski ODR, Opolski ODR, Wielkopolski ODR, Podlaski ODR), warsztaty (Opolski ODR, Śląski ODR), fora dyskusyjne (Lubelski ODR), wydanie publikacji (Śląski ODR), wydanie materiałów informacyjno – promocyjnych (Śląski ODR, Opolski ODR, Lubuski ODR), wizyty studyjne (Lubelski ODR, Opolski ODR, Podlaski ODR)

Niektóre przykłady realizowanych przedsięwzięć:

1. Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego – seminarium dla grup producentów rolnych „Możliwości wykorzystania środków UE”
2. Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego współrealizował warsztaty dla LGD województwa śląskiego
3. Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego konferencję „Marka wiejskiego produktu turystycznego” i „Rolnictwo ekologiczne – teraźniejszość i przyszłość” (organizacja ODR – KSOW); opracowanie i druk katalogów: laureaci i gospodarstwa agroturystyczne oraz gospodarstwa biorące udział w konkursie ekologicznym.
4. W ramach Planu Działania 2010 – 2011 LODR będzie realizował konferencję „Wykorzystanie produktów regionalnych i tradycyjnych w agroturystyce”, konferencję podsumowującą konkurs ekologiczny, wyjazd studyjny dla wiejskich liderów „Zasady funkcjonowania wiosek tematycznych jako forma aktywizacji mieszkańców obszarów wiejskich”.
5. W ramach Planu Działania 2010 – 2011 Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego współorganizuje z SR KSOW i Dolnośląską Izbą Rolniczą XV regionalną Wystawę zwierząt Hodowlanych oraz warsztaty dla kierowników zespołów ludowych z udziałem etnografów i muzykologów.
6. Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego – SR KSOW zapewnił LGD możliwość zorganizowania stoisk promocyjnych na organizowanej przez MODR wystawie Agropromocja.

W realizacji Działania: „Przygotowanie programów szkoleniowych dla LGD w procesie tworzenia, w tym wymiana doświadczeń między LGD” deklaruje udział Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, który w partnerstwie z wydziałem Terenów Wiejskich UM oraz Śląskim Związkiem Gmin i Powiatów realizował spotkania partnerów KSOW w tym głównie przedstawiciele LGD oraz Kongres „Odnowa Wsi”

W latach 2010 – 2011 - współrealizacja pokazów produktów regionalnych w konkursie „Nasze Kulinarne Dziedzictwo” oraz pokazów „Śląskie smaki” i wystawach „Krajowa Wystawa Rolnicza – Ogólnopolskie Dożynki Jasnogórskie”, „Wystawa Rybacka – Skoczów”. Przedsięwzięcia realizowane w partnerstwie z Wydziałem Gospodarki UM, Wydziałem Terenów Wiejskich WM, Śląską Izbą Rolniczą, KGW itp.

Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego był w 2010 r. współorganizatorem spotkania tematycznego pt. „Bieżące funkcjonowanie LGD na Dolnym Śląsku”

W ramach Działania: „Zarządzanie siecią” uczestniczył Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, który współpracował z UM, Śląskim Związkiem Gmin i Powiatów, FAOW i FAPA w zakresie utworzenia nieformalnej sieci „Silesia Leader Network”

Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego – we współpracy z SR KSOW – wydanie biuletynu informacyjnego o zadaniach zaplanowanych do realizacji w Planie Działania 2010 – 2011 z terminarzem wydarzeń z zakresu promocji produktów tradycyjnych

i regionalnych, agroturystycznych i ekologicznych wraz z folderem promującym działania zrealizowane w ramach planu 2008 – 2009.

Współudział w realizacji Działania: „Pomoc techniczna dla współpracy międzyterytorialnej i transgranicznej” deklarują trzy ośrodki doradztwa rolniczego m.in. Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego realizował wyjazd studyjny do Kraju Związkowego Turynii zorganizowany dla LGD w celu wymiany doświadczeń i informacji w zakresie wdrażania Osi IV Leader.

Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego współrealizuje z SR KSOW wyjazd studyjny do Saksonii dla Grup Producentów Rolnych.

Wojewódzkie Ośrodki Doradztwa Rolniczego realizowały ponadto różne przedsięwzięcia w ramach pozostałych działań w tym w ramach działania „Wymiana wiedzy oraz ocena polityki w zakresie rozwoju obszarów wiejskich” Dla przykładu Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego organizował trzy seminaria dla partnerów KSOW „Krajowy Plan Strategiczny – podstawą dla realizacji działań PROW” a Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego konferencję na temat „Odnawialne źródła energii na obszarach wiejskich”

Ocena współpracy z Sekretariatami Regionalnymi KSOW.

W ankiecie pytaliśmy uczestniczących w badaniach o współpracę z Sekretariatami Regionalnymi KSOW. Przyjęta została następująca skala ocen: bardzo dobra, dobra, zadawalająca, brak współpracy. 25% biorących udział w sondażu uznało współpracę z SR KSOW za bardzo dobrą, drugie tyle za dobrą, 25% badanych za zadawalającą, tylko w jednym przypadku oceniono, że współpracy brak, w trzech przypadkach nie udzielono odpowiedzi.

Biorący udział w badaniu sondażowym prezentowali także swoje uwagi dotyczące tematyki zawartej w Regionalnych Planach Działania. Generalnie oceny są pozytywne. Przedstawiciele ODR uważają, że przyjęte Plany Działania na lata 2010 – 2011 sprzyjają pobudzeniu aktywności, wyzwalają różnorodne inicjatywy, służą wymianie doświadczeń co powinno wspierać rozwój obszarów wiejskich. Postulują by w kolejnych Planach Działania więcej uwagi poświęcać inspirowaniu działalności sieci, partnerskiemu dialogowi – konferencje, seminaria dla partnerów sieci podczas których możliwa byłaby wymiana wiedzy i doświadczeń w ważnych dla obszarów wiejskich tematach. Wśród najczęściej wymienianych tematów znajdują się:

1. Dywersyfikacja dochodów gospodarstwa rolnego
2. Ekologia i ochrona środowiska, odnawialne źródła energii, integrowane technologie produkcji.
3. Funkcjonowanie agroturystyki na obszarach Natura 2000
4. Wdrażanie rachunkowości rolnej
5. Wspieranie tworzenia i funkcjonowania NGO na obszarach wiejskich
6. Rola prasy w rozwoju obszarów wiejskich
7. Przykłady działalności pozarolniczej w formie katalogu

Podsumowanie

Z analizy ankiet sondażowych wynika, iż ośrodki doradztwa rolniczego są zaangażowanymi partnerami sieci obszarów wiejskich. Chcą aktywnie uczestniczyć w kreowaniu Regionalnych Planów Działania na kolejne lata. Identyfikacja dobrych praktyk za pomocą ogłaszanych konkursów, to skuteczny sposób na wyłanianie najlepszych projektów, które w formie różnego rodzaju katalogów, dzienników dobrych praktyk mogą skutecznie wspierać rozwój obszarów wiejskich.

Przedstawiciele ODR liczą na kontynuację tej formy realizacji działań KSOW. Wysoko oceniane są wyjazdy studyjne, jako najbardziej praktyczna forma wymiany doświadczeń, szczególnie z sieciami innych państw członkowskich UE.

W kolejnych latach funkcjonowania KSOW ośrodki doradztwa rolniczego oczekują więcej partnerskiego dialogu, uważniejszej analizy zgłaszanych propozycji, jednym słowem ściślejszej współpracy.

Zgodnie z oczekiwaniami badanych Sekretariaty Regionalne powinny umacniać swoją rolę inicjatora, ale też animatora ważnych dla regionu działań służących rozwojowi obszarów wiejskich. Umożliwiać wymianę poglądów pomiędzy nauką, doradztwem i praktyką poprzez wspieranie, inicjowanie konferencji, seminariów, warsztatów, podczas których możliwa byłaby wymiana wiedzy i doświadczeń pomocnych w rozwiązywaniu kluczowych dla rozwoju obszarów wiejskich regionu problemów.

W kolejnych planach działania należałoby więc więcej miejsca poświęcić tworzeniu i wspieraniu nowych wewnętrznych sieci współpracy, co pozwoliłoby na lepsze wykorzystanie możliwości merytorycznych, kadrowych, technicznych i finansowych partnerów i sektorów. Sprzyjałoby to osiągnięciu zasadniczego celu KSOW jakim jest „sieciowanie”, a także podnoszeniu wiedzy wśród partnerów – uczymy się od siebie nawzajem czyli budowaniu kapitału społecznego.

DZIĘKUJEMY

ZAPRASZAMY DO DYSKUSJI NA CZACIE